

06

EL CONTE DE LA HIENA I LA LLEBRE

Font:
Sanna Manneh,
de l'Associació
Africana de
Sabadell
És de Gàmbia
i viu a Sabadell.

Hi havia una vegada, fa molt i molt temps, una llebre i una hiena que van decidir anar a caçar plegades. Es van llevar ben d'hora i es van endinsar al bosc. Després de caminar i caminar sense trobar res, van ensopegar amb un arbre molt gros. Era un baobab. La llebre, que tots sabem que és un animal molt llest, va suggerir a la hiena que podien parar un moment i mirar-se l'arbre amb més atenció. Així, van descobrir que l'arbre tenia un forat i que dins del forat hi havia abelles; per tant, devia estar ple de mel. La llebre va animar la hiena perquè entrés dins del forat, però la va advertir tot dient-li que s'havien de dir unes paraules concretes perquè el forat s'obris.

“Perquè el forat s'obri has de dir *berewayan*, que vol dir *obre't*. Un cop hakis entrat hauràs de tancar el forat tot dient *berekep*. Ho has entès?”

La hiena, que no podia parar de pensar en la mel, va assentir sense prestar atenció a les instruccions de la seva companya.

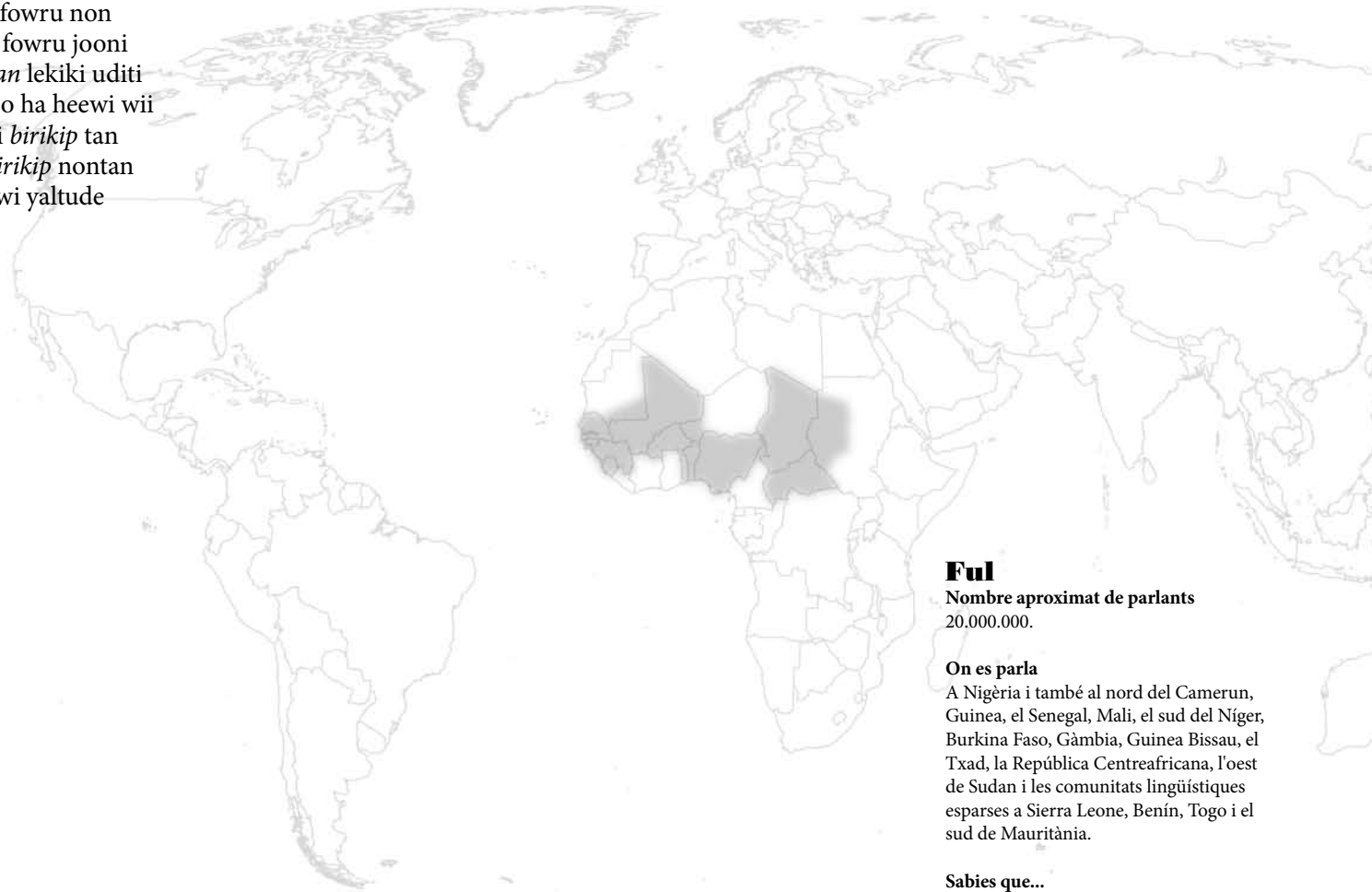
La llebre va ser la primera d'entrar, va pronunciar les paraules correctament i no va sortir de l'arbre fins que no va estar ben tipa.

La hiena esperava a fora amb impaciència, i tan bon punt la llebre en va sortir i es va tancar el forat, va pronunciar la primera paraula, *berewayan*. Va entrar dins de l'arbre i va tancar el forat tot dient *berekep*. Va menjar amb golafreria fins que es va atipar de valent i llavors va provar de sortir, però no recordava bé les paraules i va començar dient *berekep*. Evidentment, la porta no s'obria perquè no deia el mot adequat. Després de provar-ho durant una llarga estona, finalment va dir *berewayan* i la porta es va obrir, però com que tenia tanta pressa per sortir va dir *berekep* abans d'hora i la porta es va tornar a tancar i li va enganxar mig cos a dins. Com que no recordava la paraula per obrir va continuar dient *berekep* i la llebre reia sense parar perquè només veia la meitat del cos de la seva amiga. Quan la hiena es va calmar, va recordar que la paraula per obrir era *berewayan* i no *berekep*, que era per tancar, i així la porta es va obrir i va poder treure l'altra meitat del cos de dins del forat.

TALE WAAGIBOJEL E FOWRUWAL

Woniino waktu gooto wonno wagibojel e fowruwal be kaal di yoobe yaa ndadoy, bepokiti haa yeso mabe be tawitooon leki mawki kii wadi luuro e nder luuro ge ñaaki diton. Luuroko e di wadi njumri, wagibojel wonno ko huunde yonde wii fowru si a yidi natude e nder luuroge woodiko kaalata, folofolo a wiat; *biriwayan*; so naati mbiyaa; *birikip*; waajibogel woni ngidiido natude. Nde naatata nde wi *biriwayan* lekiki uditii nde naati nde wii *birikip* lekiki udii, waajibogel ñaami haa hari lowi ge sasa mumge wii *biriwayan* lekiki uditii waajibogel yati okige fowru njumri mumge, fowru medi tawi inaweli fowru non ko huunde aibude yindeh ñamde, waajibogel wii fowru jooni ko ann natata. Wii *biriwayan* fowru wii *biriwayan* lekiki uditii fowru naati ñaami haa hari loowi a sasamumge o ha heewi wii *biriwayan* lekiki uditii fowru yalti ni hore tan wii *birikip* tan lekikiudi fowru yidi wii *biriwayan* tan titi wiii *birikip* nontan haa wawi wiide *biriwayan* lekiki uditii fowru wawi yaltude waajibogel di jaladum.

Ko nii taale o yaari.

Ful

Nombre aproximat de parlants
20.000.000.

On es parla

A Nigèria i també al nord del Camerun, Guinea, el Senegal, Mali, el sud del Níger, Burkina Faso, Gàmbia, Guinea Bissau, el Txad, la República Centreafricana, l'oest de Sudan i les comunitats lingüístiques esparses a Sierra Leone, Benín, Togo i el sud de Mauritània.

Sabies que...

El ful és la llengua del poble nòmada ramader que s'autodenomina fulbe. Els fulbes anomenen la seva llengua *fulfulde* en els dialectes centrals i orientals i *pulaar* en els occidentals.